

JUMALAN VALTAKUNTA KIRKKONA

Pekka Ervastin esitelmä 26.10.1930 (Pikakirjoittanut A. H.)

Jumalan valtakunta tuli Jeesus Natsarealaisen kautta maan päälle. Ei siinä ulkonaisessa merkityksessä, että meidän elämämme ulkonaiset muodot olisivat muodostuneet Jumalan valtakunnaksi, vaan siten, että Jumalanvaltakunta tuli meihin, niinkuin Jeesus itse sanoo: Jumalan valtakunta on teissä. Me voimme nyt kaikki astua Jumalanvaltakuntaan jos avaamme sydämemme ja henkemme siihen ja kun sydämemme uskoo ja tahtoo, niin se on nyt meissä ja me saamme Jeesuksen omaksi Isäksemme ja pidämme Jumalaa eli Isää ainoana kuninkaanamme, jonka tahtoa tottelemme ja jonka tahtoa olemme syntyneet tottelemaan.

Jeesus itse omassa persoonassaan edusti tätä Jumalanvaltakuntaa. Se oli hänessä täysin elävä ja hän oli edustaja täällä maan päällä. Hän kutsui ihmisistä luoksensa ne, jotka tahtoivat kuulla tämän valtakunnan sanomaa ja jotka tahtoivat kulkea hänen jäljessään. Ja ne ihmiset keräytyivät hänen ympärilleen ja tunnetuimmat olivat näistä 12 apostolia eli Jeesuksen seuraajat, niinkuin Jeesus itse sanoo: valitut. Muut olivat myös valitut, mutta ennen kaikkia nämä 12; ne oli valitut ja kutsutut jatkamaan Jeesuksen työtä, edustamaan sitä Jumalanvaltakunnan työtä, jota Hän edusti sitten kun hän oli lähtenyt pois. Se sana, joka on eklesia eli kirkko, se on merkinnyt valittujen seurakuntaa ja se merkitsee, että ne, jotka kuuluvat ensimmäiseen seurakuntaan, pitäisi kuulua siihen seurakuntaan, joka seuraa Kristusta. Tämä ensimmäinen eklesia oli valittujen seurakunta eli Jumalanvaltakunnan edustaja täällä maanpäällä Jeesuksen poissa ollessa, samalla tavalla kuin hän oli ollut. Mikäli tähän kuuluvat todella seurasiivat Häntä, sikäli he myös edustivat Jumalan valtakuntaa. Siis

sillä tavalla kirkko eli eklesia oli Jumalanvaltakunnan edustaja tai toisin sanoen: Jumalan valtakunta täällä maan päällä. Mutta onko kirkko sitä, se on toinen asia, mutta siksi se oli alunpitäen määrätty. Jos tänä päivänä katsomme kristillistä kirkkoa ja kysymme: oletko Jumalan valtakunta maan päällä? Siihen täytyy kaikkien epäilemättä sanoa: et. Sillä kaikissa maissa on kirkko anastanut ainoan huomion, ainoan alan ja tullut useissa maissa valtion kirkoksi. Jos meillä Suomessa on uskonnon vapaus, niinkuin monessa muussakin maassa niin se tietysti on suuri asia, mutta sittenkin käytännössä on kirkolla suuri sanomisvalta kaikissa asioissa. Ja sillä tavalla sillä on yksinoikeus uskonnolliseen elämään, ja siinä ei olisi mitään pahaa, jos kirkko olisi mitä sen alussa piti olla.

Mutta voivatko kirkot olla eklesioita, voivatko kaikki kristilliset kirkot muodostaa kristillisen eklesian? Se on aivan mahdollonta, sillä kun ihmiset jakautuvat kolmeen luokkaan ja aivan harvat ja valitut muodostavat eklesian, siis kirkon, mutta meidän kielessä ja ajatuksissa kristillinen kirkko käsittää kaikki ihmiset. On olemassa jonkinlainen kristillinen valtio. On sellainen ajatus, että kaikki valtiot täällä kristikunnassa ovat kristillisiä valtioita. Ne ovat siis kaikki todellisia kristillisiä valtakuntia ja kristillisiä valtioita, niinkuin sanotaan. Mutta se on mahdollonta, sillä kaikki niitten jäsenet eivät mitenkään voi olla kristityitä. Kristittyjä ovat ainoastaan valitut, jotka seuraavat Jeesusta. Suuret joukot voivat kuulla sanoman, mutta siihen ei voi kuulua ennenkuin on valinnut ja tahtonut siihen tulla. Se on aivan välttämätön ehto, joka on täytettävä, ennenkin voi sanoa kuuluvansa valittujen joukkoon. Täytyy olla täydellinen valittu; ei riitä, että on kutsuttu, eikä suurempaa joukkoa ole valittu. Tämä ei suinkaan ole mikään epä kristillinen katsantokanta, jota ei ole kellään kristityillä ennen ollut. Päinvastoin, tämä on se kanta, joka oli vanhalla ajalla. Ja vasta historian kehitys on vienyt siihen, että kirkolla ei ole sitä merkitystä, joka sillä oli ennen. Nyt puhuttiin kristillisestä valtiosta, mutta jäi epätietoiseksi, onko siinä

kristillinen kirkko. Sillä joskin on kirkko ja papisto ja suuri valtakunta, niin näkymättömiin jää valittujen joukko, sillä ulkonaisesti ei näy, että olisi joku määrätty joukko valittuja, ekleptoja. Se käsitys, mikä on muodostunut valtiosta, se sai alkunsa, niinkuin kristillinen kirkko tunnustaa, kirkkoisä Augustinuksesta. Hän on koko kristikunnan suurimpia kirkkoisä. Hän syntyi 4:nellä ja kuoli 5:nellä vuosisadalla. Hän on hyvin tunnettu ja monet ovat lukeneet hänen tunnustuksensa, kuinka hänen hurskas äitinsä Monika, vaikutti siten, että hänen poikansa tuli vapaakristityksi. Augustinus tuli kristityksi, mutta hänen isänsä ei tullut ja Augustinus ei jäänyt valtion kirkkoon. Hän oli totuudenetsijä ja lähti etsimään totuutta kaikista lahkoista ja sai enimmäkseen lohdutusta sielulleen gnostisismista. Hän oli sängen syvälle perehtynyt gnostisismiin ja tuli kristityksi tällä tavalla. Kuitenkin huomaamme, ettei hän ollut mikään jokapäiväinen kristitty, hän oli syvästi ajatteleva ja tunteva ihminen ja koko hänen olemuksensa on huomattava ja suuri ajallaan. Ja Augustinus, jonka teologiset ajatukset ovat tunnetusti kristillisiä, hän käsitti käytännöllisesti kristinuskoa paljon syvemmin ja kauniimmin, kuin useat ovat sitä käsittäneet. Jos meidän ajan kristityt ottaisivat seuratakseen Augustinusta ja tutkisivat hänen ajatuskantaansa, niin varmasti syntyisi paljon selvempi ja todellisempi kristinusko, kuin mitä nyt yleensä on. Hän on itse niin syvästi kokenut ja läpikäynyt eri kääntymys- ja synnistävapautumiskokemukset, että ne kelpaavat esimerkiksi kenelle tahansa. Tämä Augustinus ajatteli paljon kirkon ja valtion suhdetta, sillä samalla vuosisadalla kun hän oli syntynyt, oli kristillinen kirkko tullut valtion kirkoksi; oli tullut liitto valtion ja kirkon välillä. Konstantinus Suuri teki sen. Tämä antoi Augustinukselle aihetta ajatella suhdetta kahden vallan välillä näin (sillä hän myönsi, että valtiolla on suuri valta): valtio pitää järjestystä tässä maailmassa ja sillä on ase hallussaan ja miekka kädessään, kun toiselta puolen kirkolla taas on suuri valta; kirkko julistaa, miten ihminen voi päästä pahasta ja synnistä ja tietämättömyy-

destä. Kirkko avaa ovet taivastenvaltakuntaan. Kirkolla on suuri valta ihmisten sielujen yli. Ja kun Augustinus kysyi, miten nuo kaksi suhtautuvat toisiinsa, niin hän tuli siihen, että valtio on Saatanan valta ja jokapäiväinen yhteiskunta ja sitten on taas kirkko, Jumalan valtakunta. Nämä mahdit ovat olleet taistelussa keskenään ja kirkko voitti. Siis valtio tunnustaa, että kirkolla on suuri valta. Kirkko edustaa Jumalaa ja niinkuin paha on saanut valtansa Jumalalta, ja saanut Jumalalta luvan olla saatanana, niin myöskin valtion on myönnettävä, että sen valta on saatu kirkolta. Kirkko edustaa Jumalaa, valtio edustaa saatanaa. Siis valtio saa kirkolta – Jumalan edustajalta oman valtansa. Valtion täytyy nöyryyä kirkon edessä. Valtion täytyy tunnustaa, että kirkolla on ainoa ratkaisuvälitys kaikissa asioissa. Ja sillä tavalla Augustinus laski pohjan koko sille kirkon kehitykselle, jota voi seurata pitkin keskiaikaa. Me huomaamme, kuinka Rooman kirkko pyrki ja pääsi yhä suurempaan valtaan. Kirkolla oli tuo ihmeellinen valta julistaa pannaan. Ja kun valtakunta, kokonainen maa kuninkainneen oli julistettu pannaan, niin tuli hirvittävä pelko. He olivat aivankuin suljetut Jumalan valtakunnasta ja Jumala oli ottanut kätensä pois, sillä pitkin keskiaikaa uskottiin, että paavilla, kirkon edustajalla, oli valta avata ja sulkea Jumalanvaltakunta.

Nyt kun katselemme näitä asioita, niin tuntuu, että ne ovat kauhean materialistisia ja ulkonaisia, mutta niin ei kylläkään Augustinus tarkoittanut. Hän ei tarkoittanut itse mitään sellaista joksi sitten keskiajalla kirkot kehittyivät. Hän ei tarkoittanut mitään ulkonaista valtaa. Hän ajatteli ainoastaan kirkon auktoriteettia. Hän ajatteli, että kirkko on muutamien Jumalan valittujen ihmisten seurakunta, ja että näillä täytyisi olla ratkaiseva valta kaikissa asioissa teoreettisissa ja käytännöllisissä asioissa elämässä. Hän ajatteli kirkon auktoriteettia, mutta hänen jälkeensä ajateltiin sen ulkonaista mahtia. Sentähden häntä ei käsitetty, vaan kirkko tuli ulkonaiseksi valtakunnaksi, josta vähitellen on muodostunut yhteensulaminen kirkon ja valtion

välillä, niin ettei tiedetä, mikä on ero, vaan summassa sanotaan, se on kristitty valtio. Se on mahdotonta alkuperäisen määritelmän mukaan. Jos me ajattelemme vähän vapaammin ja totuudenmukaisemmin Augustinuksen kantaa, niin huomaamme, että hän kyllä on nähnyt totuuden, mutta hän nimitti sitä eri tavalla kuin mitä me olemme nimittäneet. Hän sanoi toista saatanan- ja toista Jumalanvaltakunnaksi. Siinä hän oli vähän varomaton, sillä hän poikkesi siinä Jeesuksen opista. Jeesus, Hän nimitti toista Jumalan valtakunnaksi ja toista mammonan valtakunnaksi. Näin oli Jeesuksen opin mukaan. Mammona edusti ulkonaista elämää ja valtaa, kunniaa ja mahtia, ja kirkon pitäisi edustaa Jumalan valtakuntaa. Augustinus näki aivan oikein. Siinä hän ehkä vähän erehtyi, kun ajatteli kirkon vähän laajemmaksi, ja otti kirkon piiriin kaikki, pakanatkin, mutta siinä hän poikkesi Jeesuksen alkuperäisestä määritelmästä, jolloin kirkkoon, eklesiaan, ei saanut kuulua ketä tahansa. Siihen itsestään sai kuulua ainoastaan ne, jotka seurasivat Mestaria, jotka elivät Jeesuksen Kristuksen neuvojen mukaan. Augustinus laajensi käsitettä ja antoi kaikille erehdyksille vallan. Kaikki erehdykset tulivat tästä. Jos olisi pysytty alkuperäisessä määritelmänsä, niin ei olisi ollut mahdotonta antaa valta eklesialle, kirkolle. Kirkon ei pitäisi merkitä mitään muuta, kuin että tuossa valtakunnassa annetaan valta niille, jotka seuraavat Jeesusta. He opettaisivat kansaa ja auttaisivat kansaa. Mutta sen vallan pitäisi jonkun valtakunnan myöntää ja sen valtakunnan pitäisi olla vakuutettu siitä, että vallan saaja on viisas ja tietää totuuden ja osaa opettaa oikeata elämää kaikelle kansalle. Jos tällainen ohjelma olisi toteutunut, niin olisi jäänyt kaikenlaisia valtioita, jotka olisivat voineet nimittää itseään esim. Suomen maaksi, Saksan valtakunnaksi j.n.e., mutta jos olisivat myöntäneet jollekin kirkolle vallan ja se valtakunta olisi ollut kristitty, niin se olisi voinut sanoa: „meillä on kristitty eklesia.“ Jos ajattelemme, että buddhalainen, kiinalainen ja persialainen olisi tullut tänne, niin valtiot olisivat antaneet toimia, mutta jos tahtoo että kristillinen eklesia olisi

ollut suuri niin se ei olisi tahtonut, että toinen olisi saanut tehdä työtä. Tämä olisi riippunut sen valtion viisaudesta. Sitä ei olisi voinut kutsua kristilliseksi muuten kuin sanomalla: mutta tässä valtiossa ei ole muuta valtiollista kuin kristillinen kirkko.

Jos tahdomme nyt muistaa, millä kannalla on asiat maailmassa, niin me emme hämmästy, jos Jeesus puhui Jumalan valtakunnasta ja mammonan valtakunnasta (indoeuroopalaisessa rodussa). Alussa oli Indiassa viisaat Rishit johtamassa tätä ulkonaista yhteiskuntaa, joka sisäisistä syistä jakautui määrättyihin yhteiskuntaluokkiin, niin että se voi elää sisäistä, rauhallista elämää, niin ettei syntynyt hankauksia ihmisten välillä vaan se oli koulu, luokka, jossa hänen täytyi oppia läksyjään seuraavia luokkia varten. Silloin johdettiin asioita sisäisesti tällä tavalla, mutta sitten nuo viisaat, jotka olivat johtaneet yhteiskunnat siihen, että suorastaan määräsivät, mihin luokkaan kukin syntyi, he sitten vetäytyivät pois siitä yksinkertaisesta syystä, että meidän yhteiskuntamme tuossa juurirodussa oli saanut tehtäväkseen kehittää omaa älyään ja tulla sillä tavalla vapaaksi ihmiseksi. Sillä ihminen vapautuu ulkonaisesta elämästä ja luonnosta sitä mukaa kuin hänen tietonsa laajenee ja järkensä kehittyy. Se on elämän läksy. Me olemme ihmisinä jätetty ikäänkuin yksin kehittämään järkeä ja meistä riippuu, tahdommeko kuulla tätä ääntä. Nyt näemme, että ihmiset ovat syntyneet sekaisin näihin luokkiin. Ihmiset eivät kukin joudu omiin luokkiinsa, niin että viisaat menisivät korkeampaan luokkaan j.n.e., vaan tässä on aina ollut sekasorto, niin että aivan luonnostaan syntyy taistelu, sota ja riita eri luokkien välillä. Kun viisaat syntyvät alempiin luokkiin ja huomaavat, että kaikki on hirveän rajoitettua, niin he loukkautuvat ja rupeavat taistelemaan oikeuden puolesta ja kun tyhmä syntyy korkeampaan luokkaan, niin hän pyrkii valtaan ja kunniaan, joka synnyttää toisissa vihaa ja kateutta. Sillä tavalla syntyy ristiriitoja. Se on mammonan valtakunta, meidän oman ymmärryksemme valtakunta, joka on ainoa, mihin voi turvautua. Tietysti kun olemme jo kääntymässä, niin voimme tällä alemmal-

la järjellä pyrkiä johonkin hyvään suuntaan. Kun menemme taaksepäin, entiseen aikaan, niin oli ihmisiä, jotka sortivat ja polkivat ja olivat pahoja toisilleen. Ja se synnytti toisissa eläimellistä pelkoa, mutta vasta viime aikoina ihmiskunnan historiassa meidän alempi järkemme on alkanut huutaa, että ei suinkaan ne olot, joita meidän on täällä järjestettävä, saa olla itsekkäitä, vaan oikeudenmukaiset. Sentähden on meillä enemmän ja enemmän, ja oli jo Rooman valtakunnassa enemmän kuin mitä se oli keskiajalla, alettu vaatia järkeä, tätä alempaa järkeä, tätä ymmärrystä, vaikka se ei ole käsittänyt hyvyttä ja rakkautta, niin se voi käsittää oikeutta ja sentähden me olemme nyt satoja ja tuhansia vuosia eläneet semmoisessa maailmassa, jossa meidän järkemme vaatii aina enemmän ja enemmän oikeutta. Sentähden, jos on vääryyttä, niin he nousevat sitä vastaan. Ja tämmöinen tunne leviää ihmiskunnassa ja se on meidän velvollisuutemme tässä mammonan valtakunnassa. Jos emme tahdo asettua niin jyrkälle kannalle, että kutsumme tätä saatanan valtakunnaksi, niin sanomme sitä mammonan valtakunnaksi, sillä ihmiset koettavat sentään rakentaa niin hyvää yhteiskuntaa kuin suinkin. He eivät voi muuttaa sitä asiaa, että meidän sielumme kuuluvat eri luokkiin. He kuuluvat siihen syntymästä. Mutta kun tulee uudet juurirodut, niin silloin uskon ja luulen, otetaan pois nämä luokat sisäisessä merkityksessä. Jotakin muuta tulee toteutettavaksi ja se tulee antamaan ulkonaisen ilmennyksensä heti sen juurirodun alussa. Siinä tulee olemaan tunnuksena veljeys, eikä yhteiskunta. Siinä on veljeys ulkonaisesti, mutta se ei ole toteutettu ennen kuin se on leimattu. Mutta siihen mennessä me ihmiset täällä mammonan valtakunnassa emme voi luoda veljellistä yhteiskuntaa täällä maan päällä ottamatta lukuun työnjakoa eli yhteiskuntaluokkia, vaikka yritettäisi. Ja siksi tehdään vallankumouksia: ensin ammutaan ne, jotka eivät ole oikein veljiä ja sitten järjestetään kaikki veljeyden pohjalle, eikä sitten ole mitään mahdollisuutta vääryyteen ja kaikki on oikein ja jos joku rupeaa napisemaan,

niin ammutaan pois. Mikä on seurauksena? Se on aina se, että se on vaan jonkun yhteiskuntaluokan vallankumous. Se nousee aina valtaan, joka ei ennen ole ollut. Ei suinkaan se ole mitään veljeyden toteuttamasta, sillä veljeyden toteuttaminen valtiossa ulkonaisesti on mahdotonta. Se on mahdollista ainoastaan sitten kun meidän ihmiskuntamme on leimattu ulkonaisesti, kun olemme saaneet sen leiman. Silloin vasta joskus tulevaisuudessa voidaan ulkonaisesti toteuttaa veljeys. Silloin on kaikilla yhtä kaunista ja hyvää. Se ei käy niin kauan kun olemme itsekkäitä. Se tulee tulevaisuudessa. Koska, sitä en osaa sanoa, mutta me kuulumme luonnostaan mammonan valtakuntaan. Se kehittää älyämme. Ja kun olemme tulleet siihen, että emme pane arvoa muulle kun oikeudelle, niin olemme hyvällä tiellä tässä mammonan valtakunnassa, mutta jos vähänkään poikkeamme oikeudesta, niin olemme saatanan valtakunnassa. Mutta mammonan valtakunnassa olemme hyvällä tiellä, jos annamme oikeuden vallita ja silloin tulee aika jolloin saa odottaa, koska saa tulla valituksi Jumalanvaltakuntaan.

Jeesuksen käskyjen mukaan emme voi kuulua mihinkään eklesiaan, mihinkään kirkkoon, muutakuin puhtaasti elämällä Jeesuksen käskyjen mukaan. Sikäli kuulumme hänen joukkoonsa ja tulemme kutsutuista valittujen joukkoon, ja sikäli muodostamme eklesian.

Nyt, kun on jonkunverran selvillä, mikä eklesia, kirkko on, voi ryhtyä tarkastamaan tämän kirkon tehtäviä. Mikä on kirkon tehtävä Jeesuksen mukaan? Mitkä sen tehtävät ovat, jotka seuraavat Jeesusta? Mitä siis Jeesus on ottanut omaksi tehtäväkseen, mitä Hän suoritti maailmassa ja mitä pani alulle ja mitä otti taistellakseen (taistella ei ole hyvä sana) sillä sillä tarkoitetaan usein jotain valtiollista ja aseellista ja se ei sovi Jeesuksesta ja kirkosta puhuttaessa, mutta me osaamme tälle sanalle antaa kauniimman ja ylevämmän merkityksen. Sanoilla „Hän otti taistellakseen“ tarkoitan sairautta, köyhyyttä, syntiä ja kuolemaa vastaan siinä tarkoituksessa, että hän ne voittaisi. Hän taisteli

voittaakseen tietämättömyyden, köyhyyden, synnin ja kuoleman. Hän taisteli ensinnäkin tietämättömyyttä vastaan. Millä tavalla? Sillä tavalla, että hän kertoi totuudesta. Tietämättömyys hävitetään totuuden voimalla. Pimeys, yö, sumut häviää kun valo tulee. Tietämättömyys on pimeyttä. Kun elämme tietämättömyydessä, niin elämme pimeydessä ja siitä voi pelastaa ainoastaan valo, totuuden valo. Tietämättömyys oli ensimmäinen semmoinen vihollinen, jota vastaan Jeesus taisteli ja tahtoi voittaa. Minä olen jo ennen kertonut millä tavalla hän taisteli tätä vihollista vastaan ja millätavalla hän tahtoi voittaa. Olemme puhuneet siitä, minkä sanoman Hän julisti, minkä totuuden sanoman, ja olemme puhuneet siitä että hänen valittunsa, Hänen eklesiansa eli kirkkonsa sai tehtäväkseen julistaa tätä samaa sanomaa. Sillä on tehtävä poistaa tietämättömyys maailmasta ja antaa totuuden valon loistaa. Ja muistamme, että Jeesus itse sanoi: „minä lähdän kyllä pian pois, kuolen tästä maailmasta, mutta minä en silti suinkaan teitä jätä. Minä lähetän totuuden pyhän hengen; se opettaa teitä siitä, mitä minä olen puhunut ja opettaa kaikille totuutta. Totuuden pyhä henki valaisee teitä, ja opettaa sellaistakin jota en ole ehtinyt teille opettaa.“ Näin sanoo Kristus. Me muistamme, kuinka ensimmäisenä helluntaina Jeesuksen kuoleman jälkeen nuo 12 opetuslasta oli koolla ja monet muut uskovaiset ja saivat silloin Pyhän Hengen. Se oli todellakin historiallinen tapahtuma, sillä siitä alkaa eklesia-elämä. Siitä se alkaa, jolloin apostolit saivat Kristuksen Pyhän Hengen, voiman ja tiedon. Huomaamme, että heti tämän ensimmäisen tehtävän yhteydessä on jotakin ihmeellistä. Me ikäänkuin siirrymme mystilliseen historiaan, ihmiskunnan sisäiseen historiaan, kun käännyimme katsomaan tätä ensimmäistä tehtävää ja sen yhteydessä tulemme huomaamaan sanomattoman ihmeellisiä voimia. Ja se opettaa, että kirkko, eklesia, ei voi olla ilman totuuden Pyhää Henkeä, apostoleja, Jumalanvaltakunnan julistajia ja sitä pyhää seurakuntaa, joka Jumalanvaltakuntaa edustaa täällä maanpäällä, se ei voi olla ilman totuuden pyhää

henkeä. Kaiken täytyy alkaa sillä, että ihmiset joutuvat kosketukseen näkymättömäin voimain kanssa. Tämä toteutui ensimmäisessä seurakunnassa, tämä toteutui sikäli toisessa seurakunnassa, joka lähestyi pakanamaailman ihmisiä, sillä Paavali kulki aina näissä seurakunnissa, mikäli ne olivat todella seurakuntia, eklesioita, sillä ainoastaan kun totuuden pyhähenki omalla arvovallallaan on mukana Jumalanvaltakunnan julistuksessa, on sillä hedelmöittävä voima; sillä on se voima, mikä totuudella on. Mutta kun on kysymyksessä itse jumalallinen totuus, ei se ole sama kuin joku tieteellinen totuus, joka on semmoinen, että siitä voi puhua alemman järjen kannalta ja tieteellisellä tavalla. Minä voin esim. panna kartan seinälle ja aivan rauhallisesti siitä opettaa minkälainen Eurooppa on ja minkälainen ihminen on. Ne ovat kaikki tieteellisiä asioita, minä voin ne ymmärtää alemmalla järjelläni ja ne kaikki kuuluvat mammonan valtakuntaan ja niitä mammona-älymme hyvin hoksaa, mutta jumalallinen totuus kuuluu Jumalanvaltakuntaan ja se vetoaa johonkin toiseen kuin alempaan järkeemme, se vetoaa puhtaampaan ja korkeampaan älyymme. Se on yläpuolella meidän tavallista järkeämme. Mutta se n.s. elin ihmisessä, joka voi ottaa vastaan Jumalanvaltakunnan asioita, se on ihmisessä valistunut äly, se voi todella ymmärtää ja sulattaa itseensä taivaallisen valtakunnan salaisuuksia. Jeesus sanoo Nikodemukselle: „jos et ymmärrä, kun puhun luonnollisista asioista, niin kuinka voit ymmärtää, kun puhun taivaallisista asioista“ (kun Nikodemus ei voinut ymmärtää, miten ihminen voi syntyä uudestaan). Siinä on alemman järjen kanta ja ylemmän, joka ei tahdo kuulla muuta kuin taivaallista.

Mutta sitä ei kirkko ole tahtonut kuulla eikä jakaa ihmiskunnalle sitä, mitä aina on Valkoisen Veljeskunnan taholta annettu ihmiskunnalle. Ja sitä opetusta ei voi antaa muut kuin ne, jotka muodostavat eklesian. Tulemme huomaamaan tämän yhä selvemmin, kun seuraamme taistelua köyhyyttä, sairautta, syntiä ja kuolemaa vastaan. (Conditus sine quanon).